

ТЭНДЭНЦЫІ РАЗВІЦЦЯ АРТ-ЖУРНАЛІСТЫКІ Ў ІНТЭРНЭТ-ПРАСТОРЫ

Н. А. Тачыцкая

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,
вул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
nadezhda.tochickaya@gmail.com*

У сучасным лічбавым свеце арт-журналістыка займае асаблівае месца і мае характэрныя рысы, пры гэтым істотна ўплывае на ўспрыманне і разуменне мастацтва ў цэлым. Артыкул прадстаўляе агляд асноўных тэндэнцый, звязаных з выкарыстаннем лічбавых тэхналогій у арт-журналістыцы, сучасных метадаў і фармаатаў рэпрэзентацыі мастацтва ў інтэрнэце. Адмысловая ўвага надаецца ўплыву сацыяльных сетак, мэсэнджэраў на развіццё арт-журналістыкі і магчымасцям, якія яны даюць.

Ключавыя словы: арт-журналістыка; блог; падкаст; лонгрыд; мастацтва.

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF ART JOURNALISM IN THE INTERNET SPACE

N. A. Tochitskaya

*Belarusian State University,
9, Kalvariyskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus
Corresponding author: N. A. Tochickaya
(nadezhda.tochickaya@gmail.com)*

In today's digital world, art journalism occupies a special place and has characteristic features, while significantly influencing the perception and understanding of art in general. The article presents an overview of the main trends related to the use of digital technologies in art journalism, modern methods and formats of art representation on the Internet. Special attention is paid to the influence of social networks and messengers on the development of art journalism and the opportunities they provide.

Key words: art journalism; blog; podcast; longread; art.

Журналістыка не толькі з'яўляецца актыўным механізмам, з дапамогай якога транслюецца інфармацыя, у тым ліку і ў сферы культуры,

але і сама выступае неад’емным кампанентам сацыякультурнай прасторы. Яе развіццё ў гістарычнай дынаміцы, характарыстыкі функцыянавання ў грамадстве абумоўлены шмат у чым культурнымі фактарамі і ўплываюць на фарміраванне культурных кодаў асобы. Безумоўна, задавальненне культурных патрэбаў з’яўляецца адной з важных задач арт-журналістыкі – рэгулярнай і сістэматычнай інфармацыйна-аналітычнай дзейнасці па асвятленні ў СМІ падзей і з’яў мастацтва і мастацкага жыцця. Менавіта таму вывучэнне разнастайных праяў арт-журналістыкі валодае несумненнай актуальнасцю, а яе трансфармацыі, дэтэрмінаваныя сучасным станам медыя, набываюць асаблівую тэарэтычную і практычную значнасць.

Сёння медыяпрастора валодае шэрагам магчымасцяў у сувязі з актыўным развіццём лічбавых тэхналогій, а ахоп аўдыторыі зараз у дзясяткі разоў перавышае ўзровень, які быў усяго некалькі гадоў таму, кантэнт можа генеравацца самім адрасатам, што ў сваю чаргу стварае новыя пляцоўкі, якія дазваляюць кантраліраваць і кіраваць медыякантэнтам з боку карыстальніка. Неад’емным складнікам, па меркаванні даследчыка К. К. Сагдулаева, становіцца інтэрнэт, з’яўляючыся:

- сродкам зносін з шырокім або прыватным адрасатам;
- крыніцай апэратыўнай інфармацыі, якая адкрывае доступ, у тым ліку да літаратуры, мастацтва;
- спосабам ажыццяўлення вытворчых, дзелавых кантактаў;
- інструментам кіравання ў тэхнічных, эканамічных, банкаўскіх, вытворчых сферах дзейнасці як дзяржаўных (закрытых і адкрытых), так і грамадскіх, прыватных устаноў, карпарацый, аб’яднанняў;
- магчымасцю стварэння «мікрапрасторы» (сайт, блог) усярэдзіне «макрасвету» для самарэалізацыі асобы ў якасці актыўнага ўдзельніка дыялогу [1, с. 14].

Апэратыўнасць, гіпертэкстуальнасць, мультымедыйнасць і інтэрактыўнасць робяць арт-журналістыку ў інтэрнэт-прасторы больш мабільнай. Сучасная медыярэальнасць прымушае прыстасоўвацца пад аўдыторыю і ўкараняць новыя медыяфарматы ў практыку СМІ. Пад уплывам тэхналогій у медыясферы з’явіліся новыя фарматы, якія актыўна выкарыстоўваюцца ў арт-журналістыцы: лонгрыд, падкаст, блог.

Першыя блогі з’яўляліся асабістым дзённікам, пляцоўкай для выказвання свайго меркавання (пераважна на сэрвісе LiveJournal), зараз для гэтай мэты актыўна выкарыстоўваюцца месэнджары (Telegram) і сацыяльныя сеткі (ВКонтакте, Twitter, Instagram, Facebook), дзе аўтары

(аматары або прафесіяналы) могуць дзяліцца сваімі ўражаннямі ад твора або даваць інфармацыю аб культурных падзеях. Напрыклад, Instagram-блог «Культурный Кот» пазіцыянуе сябе як гід па ўнікальных кінамерапрыемствах Мінска, а «Стелла | books & reviews» мяжуе паміж аўтарскім выказваннем і крытычным аналізам літаратурнага твора.

Самай распаўсюджанай медыйнай практыкай з'яўляецца падкаст. У сучаснай вытворчасці падкастаў назіраюцца дзве тэндэнцыі:

- стварэнне кантэнт у прафесіяналамі;
- запіс падкастаў звычайнымі карыстальнікамі ў адрыве ад медыя-індустрыі.

У першым выпадку пад прафесіяналамі мы маем на ўвазе журналістаў (такія падкасты носяць аўтарскі характар і накіраваны на масавую аўдыторыю) і крытыкаў. Разгледзім некалькі прыкладаў. «Прослушка» – падкаст пра серыялы інтэрнэт-выдання Onliner, які з'явіўся ў 2020 годзе, і яго пастаяннымі вядучымі з'яўляюцца журналісты выдання А. Мар'янаў і А. Каляга. У выпусках, якія выходзяць з перыядычнасцю адзін раз у тыдзень, абмяркоўваюцца папулярныя серыялы, суджэнні аўтараў будуюцца выключна на суб'ектыўных уражаннях, а для прыцягнення ўвагі выкарыстоўваюцца клікбэйтныя загаловкі: «“Уэнсдэй”: как макабрический детектив про мрачную девочку стал TikTok-хитом», «Второй сезон “Ведьмака”»: работа над ошибками сценаристов и бровями Цири. Стало ли лучше?».

Процілегласцю з'яўляецца «Поставили. Сняли» – падкаст кіназнаўцы І. Дзям'янавай пра гісторыю і развіццё сучаснага беларускага тэатра і кіно, які пачаў выходзіць у 2022 годзе. Таксама ў другім сезоне з'явіліся выпускі пра беларускую фатаграфію і музыку. У кожны выпуск запрашаюцца эксперты: тэатральныя і кінакрытыкі, рэжысёры тэатра і кіно, апэратары і інш. У адрозненне ад «Прослушки», дзе асноўная мэтавая аўдыторыя масавая, падкаст «Поставили. Сняли» накіраваны на падрыхтаванага слухача.

Існуе шэраг іншых благаў і падкастаў, прысвечаных мастацтву, таму варта адзначыць, што з кожным годам іх колькасць павялічваецца, а гэта становіць тэндэнцыя. Усе прадстаўленыя блогі і падкасты пра літаратуру, кіно і тэатр былі створаны для таго, каб дапамагчы аўдыторыі пашырыць свае веды, яны прапануюць якасны і прафесійны кантэнт, які дапамагае аматарам літаратуры, кіно і тэатра атрымаць не толькі новую інфармацыю, але і аналіз твораў, спрыяюць развіццю і папулярнасці мастацтва.

Лонгрыд для беларускай арт-журналістыкі фармаць пакуль што новы і не да канца засвоены выданнямі. У якасці прыкладу можна прывесці лонгрыд «Беларусь Бібліятэчная», які апісвае сетку бібліятэк краіны, прадстаўляе ўсю разнастайнасць іх дзейнасці і змяшчае больш за 200 фотаздымкаў і 25 відэасюжэтаў. Абавязковыя элементы лонгрыда – доўгі тэкст і мультымедычны кантэнт, якія павінны быць арганічна звязаныя паміж сабой. Безумоўна, сёння ў інтэрнэт-прасторы можна знайсці рэцэнзіі і артыкулы пра мастацтва дастаткова вялікага аб’ёму. Аднак не любы доўгі тэкст, апублікаваны ў інтэрнэце, з’яўляецца лонгрыдам. Важна адзначыць, што тыя ці іншыя ўласцівасці лонгрыдаў сёння актыўна выкарыстоўваюцца ў арт-журналістыцы ў мэтах адаптацыі тэкстаў вялікага аб’ёму для чытача. Напрыклад, гэта вялікая колькасць фатаграфій, якія разбіваюць тэкст на фрагменты; выдзяленне важнага фрагмента тэксту.

Стварэнне лонгрыда – працэс працаёмкі, у якім удзельнічае не адзін чалавек. Аднак уяўляецца цалкам магчымым тое, што з дапамогай гэтага фармату чытачам раскажуць пра найбольш знакавыя падзеі ў сферы мастацтва (пра фестывалі, тэхналогіі стварэння мастацкага твора, пра выбітных асоб і інш). Акрамя таго, аналіз арт-сегменту інтэрнэт-прасторы дазваляе вылучыць тэндэнцыю да павелічэння аб’ёму тэкстаў пра мастацтва і выкарыстанню пэўных элементаў іх афармлення, характэрных для лонгрыдаў (фота і відэа, праца з цытатамі).

Беларуская арт-журналістыка актыўна развіваецца ў інтэрнэце. Журналісты і крытыкі актыўна выкарыстоўваюць папулярныя фарматы, аказваюць вялікі ўплыў на фарміраванне грамадскай думкі, спрыяюць культурнаму абмену і ствараюць прастору для актыўнага абмеркавання і аналізу розных аспектаў культуры і мастацтва.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. *Сагдуллаев К. К.* Арт-журналістыка в глобальном информационном пространстве // *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*. 2014. Вып. 3–4. С. 13–17.